

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

голова Приймальної комісії

_____ проф. І.Є. Цепенда
„17” лютого 2020 р

П Р О Г Р А М А
вступного випробування з
Філософія

(назва конкурсного предмета)

для зарахування на навчання за ступенем доктора філософії за спеціальністю
033 Філософія

(шифр, спеціальність)

на основі освітньо-кваліфікаційного рівня/ступеня спеціаліста/магістра
при прийомі на навчання у 2020 році

за суміжною спеціальністю

Розглянуто та схвалено
на засіданні Приймальної комісії
ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”
Протокол № 1 від „17” лютого 2020 р

Івано-Франківськ — 2020

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з “Філософії” є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем доктора філософії за спеціальністю 033 Філософія при прийомі на навчання на основі освітньо-кваліфікаційного рівня/ступеня спеціаліста/магістра до ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” у 2020 році за суміжною спеціальністю.

Програма містить основні питання з “Філософії” та перелік рекомендованої літератури.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку і підборі джерел підготовки для вступного випробування.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Світогляд та його структура. Філософія як теоретична основа світогляду.
2. Історичні типи світогляду. Міф та релігія як первісні форми світогляду.
3. Предмет філософії та її структура.
4. Філософія і наука: спільні та відмінні риси.
5. Матеріалізм, ідеалізм, дуалізм - напрями вирішення фундаментальних питань філософії.
6. Методи та функції філософії. Світоглядна та методологічна функції філософії.
7. Філософія і філософування. Софійний та епістемний способи філософування.
8. Джерела та соціокультурні чинники зародження філософської думки. Концепції походження філософії. Загальнолюдське та національно-особливе у філософії.
9. Виникнення і основні риси філософії Стародавньої Індії.
10. Специфіка та основні філософські школи Стародавнього Китаю.
11. Антична філософія, її джерела, своєрідність та основні періоди її історії.
12. Основні школи раннього періоду давньогрецької філософії. Космоцентризм та пошук першооснови буття. Початки діалектики та вчення про пізнання.
13. Антропоцентричний переворот в античній філософії. Софісти. Сократ.
14. Філософські системи Платона та Аристотеля.
15. Філософія еллінізму: епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм.
16. Філософія Стародавнього Риму. Неоплатонізм.
17. Середньовічна парадигма західноєвропейської філософії. Апологетика, патристика, схоластика. Філософсько-теологічне вчення Августина Блаженного.
18. Полеміка реалізму і номіналізму в середньовічній філософії. Філософсько-теологічне вчення Томи Аквінського.
19. Антропоцентризм та гуманізм філософського мислення епохи Відродження

(М.Кузанський, Н.Макіавеллі, Т.Мор, Т.Кампанелла).

20. Натурфілософські ідеї епохи Відродження (Дж.Бруно, М.Копернік, Й.Кеплер, Леонардо да Вінчі).

21. Особливості західноєвропейської філософії (XVI-XVIII ст.).

22. Проблема субстанції, методу пізнання у філософії Нового часу (Ф.Бекон, Дж.Локк, Т.Гоббс, Р.Декарт, Б.Спіноза, Г.Ляйбніц, Дж.Берклі, Д.Г'юм).

23. Особливості поглядів філософів-просвітників на історію, державу, людину і суспільство. Теорія «суспільного договору» та «природних прав» людини.

24. Німецька класична філософія та її місце в історії філософської думки.

25. Етапи розвитку філософії І.Канта. «Коперніканський переворот» І.Канта в теорії пізнання. Вчення І.Канта про розсудок і розум.

26. Діяльно-творча основа буття у філософії И.Фіхте. Філософія тотожності Ф.Шеллінга. Поняття Абсолюту.

27. Філософська система і діалектичний метод Г.Гегеля. Вчення про абсолютний дух. Логіка і теорія пізнання.

28. Антропологічний матеріалізм Л.Фюєрбаха.

29. Філософія К.Маркса. Діяльнісна концепція людини та матеріалістичне розуміння історії. Філософські аспекти неомарксизму. Франкфуртська школа.

30. Філософія позитивізму та його еволюція.

31. Філософські течії неокантіанства та неогегельянства.

32. Прагматизм як напрям західної філософії.

33. Провідні тенденції, риси та напрями сучасної зарубіжної філософії.

34. Ірраціоналізм «філософії життя». Людина як суб'єкт воління у філософії А.Шопенгауера та Ф.Ніцше. Людське життя як культурно-історичний процес у філософії В.Дільтея.

35. Психоаналітична філософія та її розвиток (З.Фройд, К.Юнг, Е.Фромм).

36. Персоналізм — напрям у філософії XX ст.

37. Філософія екзистенціалізму у XX ст. (М.Гайдеггер, Ж.-П.Сартр, А.Камю, К.Ясперс).

38. Філософська антропологія (М. Шелер, Г. Плеснер, А. Гелен).

39. Еволюція релігійної філософії у XX ст. Неотомізм. Тейярдизм. Сучасна протестантська філософія.

40. Філософський структуралізм, герменевтика, феноменологія - течії сучасної філософії.

41. Філософія постмодернізму.

42. Особливості та основні етапи розвитку слов'янської та російської філософії.

43. Основні особливості, джерела та періоди історії української філософії.

44. Філософські ідеї в культурі Київської Русі (XI-XIII ст.).

45. Філософська думка в Україні XIV-XVIII ст. Розвиток гуманістичних ідей в братських школах, Острозькому культурно-освітньому центрі та Києво-Могилянській академії.

46. Філософія Г. Сковороди. Вчення про три світи і дві «натури». Ідеї «сродної праці» і «нерівної рівності». Кордоцентризм.

47. Особливості розвитку української філософії в XIX ст. Філософські аспекти українського романтизму. Філософські ідеї М.Гоголя. Проблема людини і нації у

творчості діячів Кирило-Мефодіївського товариства (М. Костомаров, П. Куліш, Т.Шевченко).

48. «Філософія серця» П. Юркевича. Академічна філософія в Україні кінця XIX - початку XX століть.

49. Філософські ідеї М.Драгоманова О.Потебні, Б.Кістяківського, М.Грушевського, В.Винниченка, В.Вернадського.

50. Філософія І.Франка та обґрунтування української ідеї у його творчості.

51. Філософські погляди В.Липинського, Д.Донцова Лесі Українки, В.Стефаника.

52. Розвиток української філософії у діаспорі (Д.Чижевський, О.Кульчицький, І.Лисяк-Рудницький, Ю.Вассиян, М.Шлемкевич, В. Янів та ін.).

53. Суперечності розвитку філософської думки в Україні у першій третині XX століття. Новітня українська філософія. Становлення Київської філософської школи (П.Копнін, В.Шинкарук).

54. Проблема буття у філософії. Історичний розвиток поняття буття.

55. Онтологія як учення про буття. Основні форми буття та їх взаємозв'язок.

56. Проблема субстанції у філософії. Монізм, дуалізм, плюралізм.

57. Поняття матерії. Спосіб та форми існування матеріального світу. Класифікація форм руху, простору і часу.

58. Проблема свідомості у філософії. Поняття ідеального.

59. Генезис свідомості та її структура.

60. Свідомість, мислення і мова у їх співвідношенні.

61. Свідомість і творчість. Сутність творчості та її типи.

62. Самосвідомість.

63. Суспільна свідомість та її основні форми.

64. Психіка, свідомість, душа, дух та проблеми єдності їх у людині.

65. Діалектика як учення про розвиток та її принципи. Альтернативи діалектики.

66. Діалектика і метафізика як вчення про розвиток і способи філософування.

67. Співвідношення руху і розвитку. Поняття розвитку та його ознаки.

68. Логічний апарат діалектики. Категорії діалектики.

69. Основні закони діалектики.

70. Предмет гносеології та її базові категорії (пізнання, суб'єкт, об'єкт, знання).

71. Види, рівні та форми пізнання.

72. Істина та її критерії. Теорії істини.

73. Особливості наукового пізнання.

74. Поняття феноменології, феномену та інтенціональності свідомості. Ознаки феноменологічного стилю мислення.

75. Герменевтика та історичні етапи її становлення. Різновиди герменевтики: релігійна, філософська, раціональна.

76. Соціальна філософія: предмет та основні етапи розвитку.

77. Суспільство і людина - ключові категорії соціальної філософії. Поняття соціального. Специфіка соціальних законів.

78. Людина як біосоціальна та духовна істота. Співвідношення понять «людина», «особа», «індивід», «індивідуальність», «особистість». Проблема свободи особи та основні її розв'язання у філософії.

79. Основні концепції суспільства. Суспільство як стабільна функціонуюча та динамічна система.
80. Праця - основа саморозвитку людини та суспільства. Суспільне виробництво, його основні компоненти.
81. Суспільні відносини та їх типи.
82. Структура суспільства та основні сфери суспільного життя.
83. Поняття соціального процесу. Рушійні сили розвитку суспільства. Проблема критеріїв суспільного прогресу.
84. Особистість як суб'єкт суспільного розвитку. Особистість та її типи.
85. Цінності та їх роль в житті людини і суспільства.
86. Суспільство і природа. Особливості прояву природного в основних сферах суспільства.
87. Людинотворча сутність культури.
88. Поняття цивілізації. Цивілізаційні засади суспільства.
89. Глобальні проблеми людства та соціальне прогнозування.
90. Предмет і об'єкт футурології, її основні категорії та методи.
91. Предмет філософії історії. Особливості міфологічного, релігійного та філософського осягнення історії.
92. Формування філософії історії у добу Просвітництва.
93. Філософія історії Г. Гегеля.
94. Теорія історичного процесу К.Маркса: формаційний підхід.
95. Цивілізаційний підхід до історії. Концепція А.Дж. Тойнбі.
96. Морфологія історії О.Шпенглера.
97. Ноосферна концепція В.Вернадського.
98. Проблема суб'єкта історії: людина, історичні спільності, цивілізації. Основні підходи до розуміння рушійних сил і факторів історії.
99. Проблема сенсу історії та суспільного прогресу.
100. Світоглядні основи та структура філософії права. Право як соціально-духовне явище.
101. Співвідношення природних і правових законів, закону і права. Форми права.
102. Природне право та його особливості. Договірна теорія права як вираження природних потреб людини.
103. Право як справедливість. Поняття правової держави та громадянського суспільства.
104. Предмет і завдання філософії політики. Зміст та смисл політичної діяльності.
105. Філософія освіти в трансформаціях соціально-культурного буття. Проблемне поле філософії освіти.
106. Людські способи освоєння природи: предметна діяльність і техніка. Техніка в контексті історичних типів цивілізації.
107. Історичні етапи розвитку техніки.
108. Техніка як об'єкт філософського дослідження. Становлення та розвиток філософії техніки.
109. Гуманітарно-соціологічний, спекулятивно-умоглядний та антропологічний

напрями у філософії техніки.

110. Етика як філософська наука. Предмет етики. Етимологія термінів «етика» та «моральний».

111. Структура та функції етики.

112. Поняття моралі, її зміст та структура.

113. Поняття моральної свідомості та її структура.

114. Гуманізм як моральний принцип.

115. Альтруїзм як моральний принцип.

116. Толерантність як головний принцип гуманістичної етики.

117. Індивідуалізм та колективізм як моральні принципи.

118. Основні функції моралі. Загальнолюдський зміст моралі: «золоте правило» в історії людства.

119. Типологія моралі. Особливості авторитарного та гуманістичного типів етики за поглядами Е. Фромма.

120. Співвідношення понять «мораль» і «моральність».

121. Мораль та право як способи соціальної регуляції та їх співвідношення.

122. Етична думка стародавнього Китаю: особливості, ідеї, течії. Конфуціанська етика. Етика даосизму.

123. Основні етичні ідеї староіндійської філософії.

124. Етика Будди.

125. Етичні позиції Сократа і Аристотеля, їх значення для формування європейської етики.

126. Етичні позиції епікуреїзму та стоїцизму.

127. Особливості християнського морального вчення та передумови його виникнення.

128. Етичний раціоналізм Нового Часу. Етика Б. Спінози.

129. Етика Просвітництва.

130. Категоричний імператив І. Канта.

131. Етика любові С. Кєркегора.

132. Етика співстраждання А. Шопенгауера.

133. Етика прагматизму і утилітаризму.

134. Моральні проблеми сучасного українського суспільства.

135. Добро і зло як категорії етики.

136. Етика науки та її соціальна роль.

137. Ділове спілкування, його особливості та принципи.

138. Естетика: предмет та основні категорії.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрущенко В.М., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія: курс лекцій. - К.: Генеза, 1996.-369 с.

2. Андрущенко В. Історія соціальної філософії. Підручник. - К., 2000.

3. Александрова О. Філософія Середніх віків та доби Відродження: Підручник.

- К.: ПАРАПАН, 2002. - 172 с.
4. Бичко І.В., Бойченко І.В., Табачковський В.Г. Філософія. - К.Либідь, 2001. - 408 с.
 5. Возняк С.М. Вступ до філософії / Філософська пропедевтика/ Навчально-методичний посібник. - Івано-Франківськ: Видавець Третяк І.Я., 2010. - 52 с.
 6. Возняк С.М. Філософія Стародавнього світу: Навчальний посібник. - Івано-Франківськ: Видавець Третяк І.Я., 2008. - 276 с.
 7. Возняк С., Голянич М., Москаленко Ю. Філософська думка України: імена та ідеї. - Івано-Франківськ: Плай, 2003. - 136 с.
 8. Вступ до філософії: онтологія людини: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів //В.Г.Нестеренко. - К.: Абрис, 1995. - 336 с.
 9. Вступ до філософії: історико-філософська пропедевтика. Підручник /Авт. кол. Волинка Г.І. - К., Вища школа, 1999. - 624 с.
 10. Головка Б.А. Філософська антропологія. - К., 1997.
 11. Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. Навч. посіб.. — К.: Наукова думка, 1997.—285 с.
 12. Гуревич П.Я. Философская антропология: Учеб. Пособие. - М.: «Омега-Л», 2010. - 607 с.
 13. Гусев В.І. Західна філософія Нового часу XVII - XVIII століть: Підручник. - К.: Либідь, 2000.-368 с.
 14. Дойчик М.В. Історія зарубіжної філософії: Навчально-методичний посібник. - Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2010.- 156 с.
 15. Етика: Навч. посіб. / В.О. Лозовой, М.І. Панов, О.А. Стасевська та ін.; За ред. проф. В.О. Лозового. — К.: Юрінком Інтер, 2002. - 224 с.
 16. Історія філософії: Підручник / Ярошовець В.І., Бичко І.В., Бугров В.А. та ін.; за ред. В.І.Ярошовця. - К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. - 774 с.
 17. Ларіонова В.К. Історія етичних вчень: Посібник. - Івано-Франківськ: Видавництво «Гостинець», 2004. - 192 с.
 18. Малахов В.А. Етика: Курс лекцій: Навчальний посібник. - К.: Либідь, 2004. - 384 с.
 19. Огородник І. В., Огородник В. В. Історія філософської думки в Україні. Курс лекцій: Навч. посіб.. — К.: Вища школа; Т-во «Знання», 1999. — 543 с.
 20. Пашук А. І. Нариси з історії філософії середніх віків: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. — 712 с.
 21. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій. Навчальний посібник.3-тє вид. /Петрушенко В.Л. - Львів: Магнолія плюс, 2004. - 506 с.
 22. Предмет і проблематика філософії / За аг. ред. М.Скринника. - Навчальний посібник. - Львів: ЛБІНБУ, 2001. - 485 с.
 23. Сморг Л.О. Естетика: Навчальний посібник . - К.: Кондор, 2005. - 334 с.
 24. Соціальна філософія. Короткий енциклопедичний словник. - К., 1997.
 25. Социальная философия.Учебник. - К., Харьков,: Единорог, 2002. - 736 с.
 26. Таран В.О., Зотов В.М., Резанова НО. Соціальна філософія. Навч. посіб. - К.: Центр учбов. літ. - 2009. - 272 с.
 27. Тофтул М.Г. Етика: Навч. посіб. — К.: ВЦ «Академія», 2005. - 416 с.
 28. Естетика: Навчальний посібник / В.О. Лозовой та ін.; За ред. проф. В.О.

- Лозового. — К.: Юрінком Інтер, 2003. - 207 с.
29. Естетика: Підручник / За ред.. Л.П. Левчук. — К.: Вища школа, 2005. - 431с.
30. Федів Б.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії: Навчальний посібник. - К.: Україна, 2000. - 512 с.
31. Філософія: Навч. посіб. — 3-тє вид., стер. / За ред. І.Ф. Надольного. — К.: Вікар, 2003. — 457 с.
32. Філософія. Посібник/ Авт. кол. Причепій С.М, - К.: Академія, 2001. - 576с.
33. Філософія: Навчальний посібник / За ред. Т.О.Сілаєвої. - Тернопіль: Астон, 2008. - 360 с.
34. Чанышев А. Н. Курс лекций по древней философии: Учеб. пособие для филос. фак. и отделений ун-тов. — М.: Высш, шко-ла, 1981. - 374 с.
35. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні.. — К., 1999. — 309 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.